

Ökologische Theologie sadržajno označava bitne horizonte teoloških rasprava o suvremenim urgentnim problemima preživljavanja čovječanstva, smještajući probleme u kontekst problematike stvaranja. Iako od različitih autora pisani, tekstovi su primjereno odabrani, pa mogu vrlo dobro poslužiti kao orijentir laicima u ekološkoj problematici s novih aspekata razmišljanja. Pojedini tekstovi su svakako već slično publicirani ili njihovi sadržaji predstavljani javnosti. To ne umanjuje napor i uspjeh Altnera u nakani da pokuša skicirati **Ekološku teologiju** koja prema njegovu mišljenju mora biti nužno praktična, interdisciplinarna i ekumenska. Kao ekumenska u sebi ne supsumira različite teologije u jednom vremenu, već obrnuto, ona je teologija različitih vremena (Moltmann). Treba napomenuti i to da tekstovi korespondiraju s aktualnošću svakodnevnice i onda kada se sadržajno-vremenski na nju ne odnose i da nas ne ostavljaju bez prepoznatljivog puta u ponašanju — kao pojedince i kao društvo.

- 1 Fetscher, I. (1989). **Uvjeti preživljavanja čovječanstva**. Zagreb: Globus.
- 2 Taylor, G. R. (1970). **The Doomsday Book**. London: Thames & Hudson.
- 3 Moltmann, J. (1987). **Gott in der Schöpfung**. (3. Aufl.). München: Chr. Kaiser Verlag.
- 4 Güntner Altner je rođen 1936. Studirao je i promovirao u području evanđeoske teologije i biologije. Od 1971. do 1973. profesor je humane biologije u Schwäbisch-Gmünd a od 1973. do 1976. znanstveni referent na FEST-u. Od godine 1977. profesor je za Evangelische Theologie na Erziehungswissenschaftliche Hochschule u Koblenzu. Suosnivač je Instituta za primijenjenu ekologiju u Freiburgu. Novije knjige: **Die Überlebenskrise in der Gegenwart** (1987), **Die grosse Kollision – Mensch und Natur** (1987), **Leben auf Bestellung?** (1988). Prvu knjigu (**Schöpfung am Abgrund – Die Theologie vor der Umweltfrage**) iz ovog područja napisao je godine 1974.

Ivan Cifrić

Ivan Cifrić (ur.)

DRUŠTVO I EKOLOŠKA KRIZA *Zbornik radova*

Sociološko društvo Hrvatske, Zagreb,
1988, 235 str.

Zbornik predstavlja radove iznesene u formi referata na savjetovanju u organizaciji Sociološkog društva Hrvatske pod naslovom **Ekologija i društvo** održanom u rujnu godine 1987. Veći dio tekstova nastao je kao rezultat rada na projektu "Ekološki aspekti društvenog razvoja" (u sklopu Zavoda za sociologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu).

Prezentirani radovi — kako oni teorijski tako i oni koji predstavljaju rezultate provedenih istraživanja — ukazuju na socijalne aspekte aktualne ekološke krize industrijskog društva. Zbornik obuhvaća tri tematske cjeline. Tako prvi njegov dio **Ekološka kriza i društvene paradigme** sadrži tekstove koji tematiziraju opće socijalne aspekte (ishodišta) ekološke krize (I. Cifrić: "Suvremeno industrijsko društvo i ekološka kriza"; M. Stanković: "Društvene determinante ekološke krize"), njezine teorijske implikacije (V. Afrić: "Utjecaj ekološke paradigme na sociološku teoriju"; A. Kirn: "Dometi i granice sovjetske ekološke misli"; G. Mitić: "Socioekološka misao o kvalitetu čovekove sredine i kvalitetu života u suvremenom društvu"), te neke specifične aktualne fenomene (F. Višnar: "Nova sredstva ratovanja: promjena čovekove okoline i vojni ekocid").

U drugom dijelu zbornika **Društvo i ekološki pokreti** ekološka problematika situira se u politički prostor (V. Pavlović: "Ekologija i politički sistem"), analiziraju se temeljne pretpostavke nastanka ekoloških pokreta (A. Milardović: "Ekologijski alternativni interesi"; B. Perasović: "Ekološki pokreti kao izazov"; K. Vidović: "Feminizam i ekologija"; V.

Janković: "Ekološkijske implikacije Marcuseove kritike civilizacije"), a također nalazimo dva prikaza ekoloških gibanja u nas (T. Miščančuk: "Ekološka gibanja u svijetu i Jugoslaviji"; S. Mihelj i J. Logožar: "Struktura ekoloških udruženja i sekcija u SRH").

Treći dio zbornika **Ekološka svijest i društvena praksa** sadrži priloge koji problematiziraju fenomen ekološke svijesti u postčernobilskom periodu (R. Supek: "Ekološka svijest nakon Černobila"), odnos teologije i ekologije (tekstovi I. Maštruka i N. Skledara), te utjecaj ekološke problematike na umjetničke prakse (V. Turković: "Estetizacija prostora kao jedan od načina rješavanja ekoloških pitanja"). Razmatraju se i kontradiktorne prakse aktera zaštite okoline (V. Lay: "Praksa zaštite okoline i protivurječnost subjekata koji su u igri"), te problem statusa upotrebnih vrijednosti u okolini (F. Kritovac: "Disfunkcija upotrebnih vrijednosti"). Slijede radovi koji predstavljaju rezultate istraživanja obilježja oblikovanja ekološke svijesti u nas tehnikom kvalitativne analize sadržaja pisanja o ekološkoj problematici u tisku (O. Čaldarović: "Elementi zasnivanja ekološke svijesti u nas"), ispitivanja mišljenja i stavova socioprofesionalnih skupina (D. Roman: "Socioprofesionalne grupe i stavovi o ekološkim problemima"), analize mišljenja mladih o ekološkoj problematici (M. Radanov: "Ekološke orijentacije srednjoškolaca i studenata u Zagrebu"), te ispitivanja javnog mnijenja (D. Palašek i G. Vučinić-Palašek: "Neki elementi ekološke svijesti u Jugoslaviji").

Držimo da zbornik, promatran u cjelini, predstavlja korisno štivo za stjecanje uvida u širinu i neke od aspekata sociološkog pristupa problematici ekološke krize kako za stručnjake, tako i za zainteresiranu javnost.

Tomislav Smerić

Ivan Cifrić (ur.)

EKOLOŠKE DILEME **Zbornik radova**

Sociološko društvo Hrvatske, Zagreb,
1989, 258 str.

Druga knjiga radova nastalih u sklopu znanstvenoistraživačkog rada na projektu "Ekološki aspekti društvenog razvoja", u organizaciji Zavoda za sociologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, nosi naslov **Ekološke dileme**.

Tekstovi u zborniku su tematski svrstani u pet poglavlja. Prva tematska cjelina **Znanost i priroda** sadrži radove koji razmatraju potrebu proširenja znanstvenog interesa ekologije i na duhovnoznanstveno područje (O. Žunec: "Fundamentalna ekologija – socijalna ekologija kao duhovnoznanstvena disciplina"), odnos novovjekovne znanosti spram prirode (D. Matić: "Moderna znanost i koncepcija prirode i čovjeka"), te propituju implikacije modernog poimanja napretka (V. Afrić: "Znanost i ugrožavanje prirodne sredine").

Drugo poglavlje **Urbano društvo i ekologija** čine tekstovi koji tematiziraju ekološku problematiku suvremenosti s aspekta tehnike (I. Rogić: "Metodologijske implikacije sintagme "tehničko društvo"), energetskih problema i politike (O. Čaldarović: "Društvo, energija, ekologija), i odgovornosti za budućnost suvremenog društva (D. Sergejev: "Presudne dileme u nastajanju ekološke svijesti"), a rad koji zaključuje poglavlje bavi se razmatranjem reakcija urbane lokalne zajednice na ekološku mikrokrizu (A. Štulhofer: "Ekološka mikrokriza i lokalna urbana zajednica").

Treća tematska cjelina nosi naslov **Ekološke vrijednosti u ruralnom**